آسان سنڌي

پنجين ڪلاس لاءِ

سنڌ ٽيڪسٽ بڪ بورڊ، ڄام شورو

Scanned by CamScanner

آسان
سنڌي ڪتاب

پنجين ڪلاس لاءِ

سنڌ ٽيڪسٽ بڪ بورڊ، ڄامشورو

ڇپيندڙ:

يونيورسل بُڪ ڊيپو حيدرآباد.

Scanned by CamScanner

هن ڪتاب جا سڀ حق ۽ واسطا سنڌ ٽيڪسٽ بُڪ بورڊ،
ڄام شورو سنڌ وٽ محفوظ آهن.
سنڌ ٽيڪسٽ بُڪ بورڊ، ڄام شورو جو تيار ڪيل ۽ تعليم کاتي جو،
صوبي سنڌ جي اسڪولن لاءِ درسي ڪتاب طور منظور ڪيل.

فهرست

سبق	عنوان	صفحو
1	ڏاڍي سگهورو ....(بيت)	1
2	اسان جو پيارو نبي ﷺ	2
3	شاهه عبدالڪريم رح بلڙيءَ وارو	4
4	ڏاڍيءَ جي وڏائي.....(نظم)	6
5	موڪل جو ڏينهن	8
6	مهمان	10
7	سليم ڪتاب پڙهيو هوندو	12
8	اشرف محنت ڪري ها	14
9	حاتم طائي	15
10	ٽيليويزن	17
11	شهري ۽ ڳوٺاڻو	19
12	ڪيتي سر سيتي.....(نظم)	21
13	سچل سرمست رح	22
14	ميان مير	24
15	پيارا پاڪستان ....(بيت)	26
16	صحت جا اُصول	27
17	حيدرآباد جو شهر	29
18	ڀٽ شاهه جو ميلو	31
19	سچ ڳالهاءِ ....(بيت)	33
20	وڻ	35
21	چترال جا ماڻهو	37
22	قومي اتحاد	39
23	لحاظ ....(نظم)	41
24	14- آگسٽ	42
25	عيد الفِطر	45

نگران اعليٰ: چيئرمين، سنڌ ٽيڪسٽ بُڪ بورڊ

نگرانُ: شفيع محمد چانڊيو

لکندڙ شُڪيو خان چنا

نظرثاني ڊاڪٽر سيد محمد صالح شاهه

هي ڪتاب پي پي پرنٽرز ڪراچي ۾ ڇپيو.

Scanned by CamScanner

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

سبق پهريون

ڏاڍي سگهورو (بيت)

1- ڪنهن جي هر هڪ زبان تي آهي ٻاتِ!
ڪير پيدا ڪري ٿو ڏينهن ۽ راتِ؟

2- دل ۾ سڀ ڪنهن کي آهي ڪنهن جي تاتِ،
ڪنهن جي هر هڪ کي آهي وائِي واتِ؟

3- ڪير ڏئي ٿو گلن کي ميٺي خوشبوءِ؟
ڪنهن ڏِني راتِ، ڪنهن ڏني پرڀاتِ؟

4- ڪيرُ لڏيون وهاءِ، آنُ اُپاءِ،
مُندَ تي ڪنهن وسائِي مِيٺي برساتِ؟

5. ڪنهن ڏِني سِنڌُو، ڪنهن ڏِني ڪِينجهر،
ڪير ڏئي ٿو ٻنيون ۽ مِٺي باغاتِ؟

6- سو ڏِاڍو آهه جڳ سندو والِي،
تنهن جو ڪو ساٿي ۽ نڪو ساٿي.

مشق

(الف) هيٺين سوالن جا جواب ڏيو:

1 - ڏينهن ۽ رات ڪير ٿو پيدا ڪري؟
2 - گلن کي خوشبوءِ ڪير ٿو ڏئي؟
3 - لڏيون ڪير ٿو وهائي؟
4 - آنُ ڪير ٿو اپائي؟

(ب) هيٺيان لفظ لکي ڏيکاريو:

پرڀات - ڪينجهر - سائي - ساٿي - ٻني - سِنڌُو - ڏينهن - مند - ڪنهن - جڳ.

سبق پهريون

اسان جو پيارو نَبِي صلي الله عليه وآلہٖ وسلم

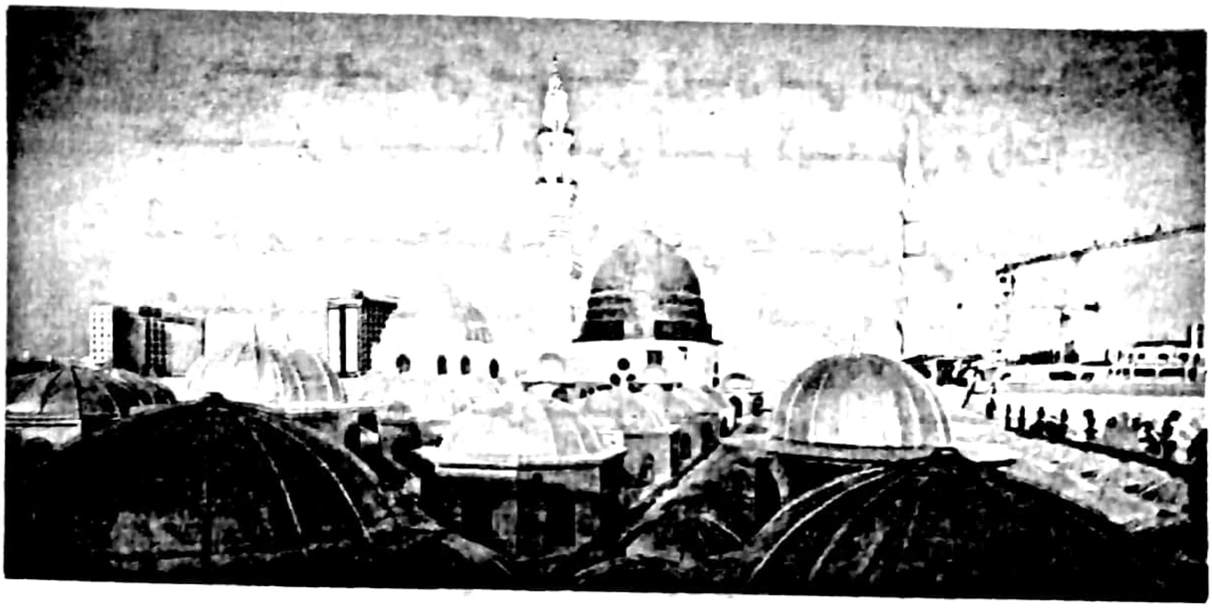

اسان جي پياري نَبِي كريمرجونالو حضرت مُحمد صلي الله عليه وآلہٖ وسلم آهي. پاڻ سڳورا عرب ملڪ جي مڪي شهر ۾ ڄاوا هئا. ننڍي هوندي کان ئي پاڻَ ڏاڍا سُلڇڻا، سَچارَ ۽ امانتدارَ هئا، جنهن ڪري ماڻهو کينِ "امِينُ" ڪري سڏيندا هئا.

اُن وقت عرب ملڪ جي ماڻهن جي حالت ڏاڍي خراب هئي، هو بُتن جي پُوڄا ڪندا هئا. اجاين ۽ خسِيس ڳالهين تان پاڻَ ۾ وڙهي پوندا هئا. اها ويڙهه ڪئين سال هلندي هئي، جنهن ڪري ڪيتري خونريزي ٿيندِي هُئي. اُهي مسافرن ۽ واٽهڙن کي ڦريندا هُئا. ٻاڙي وارن کي ڏُکوئيندا هئا. ڪڏهن ڪوئي پنهنجي ڌيئرن کي جيئري ئِي اُنهن ۾ پوري ڇڏيندا هئا.

جڏهن حضور ﷺ جن جي عمر چاليهه ورهيه ٿِي تہ کينِ خدا جو حڪم ٿيو، تہ ماڻهن کي خراب ڪمن کان منع ڪريو ۽ چڱا ڪم ڏسيو. حضورﷺ جن ماڻهن کي گڏ ڪري، خدا جو حڪم ٻڌايو، تہ " اوهين هڪ الله جي عبادت ڪريو، جنهن اوهان کي پيدا ڪيو آهي. ڪوڙ نہ ڳالهايو. نہ پاڻ ۾

Scanned by CamScanner

وڙهو ۽ نہ ڪي چوري يا ٺڳي ڪريو. پاڙي وارن سان ڀلائي ڪريو. نياڻين تي رحم ڪريو. مسافرن کي عزتَ ڏيو ۽ اُنهن کي مانِي کارايو."

اِهي ڳالهيون ٻُڌِي، گهڻا ماڻهو اچي ڪاوڙيا ۽ سندن دشمن ٿي پيا ۽ کينِ تڪليفون ڏيڻ لڳا. حضورﷺ جن ڪڏهن بہ مٿن نہ ڪاوڙيا، پر ڏاڍِي پيار سان کينِ سمجهائيندا رهيا. آخر جڏهن ڪافرن جون زيادتيون حد کان وَڌِي ويون، تہ پاڻ ڪريم صلي الله عليه وآلہٖ وسلم هجرت ڪري مڪي شريف کان مديني هليا ويا. اُتي بہ ڪافرن ساڻنِ جنگيون ڪيون، پر فتح آخر حق جِي ٿِي. گهڻائِي ماڻهو حضور صلي الله عليه وآلہٖ وسلم جن جو چوڻ مڃي مسلمان ٿيا ۽ الله پاڪ کي هڪ ڪري مڃڻ لڳا. ظلم ۽ ٻيا خراب ڪم ڇڏي ڏنائون ۽ پاڻ ۾ محبتَ سان هلڻ لڳا. اهڙيءَ طرح انساني سماج ۾ هڪ زبردست انقلاب آيو.

هن وقت دنيا ۾ ڪروڙين مسلمانَ آهن، جي حضرت مُحمّد صلي الله عليه وآلہٖ وسلم جن کي الله جو سچو ۽ آخري پيغمبر ڪري مَڃِينِ ٿا ۽ سندن ڏنل تعليم ۽ حڪمن موجب هلن ٿا.

مشق

(الف) هيٺين سوالن جا جواب ڏيو:

1- اسان جي نبي ڪريم صلي الله عليه وآلہٖ وسلم جو اسم مبارڪ ڇا آهي؟
2 - حضور ﷺ جن کي نبوت ملڻ وقت عربستان جي ڪهڙي حالت هئي؟
3 - حضور ﷺ جن ماڻهن کي خدا پاڪ جا ڪهڙا حڪم ٻڌايا؟
4 - هن وقت دنيا ۾ ڪيترا مسلمان رهن ٿا؟

(ب) هيٺيان لفظ پنهنجي جملن ۾ ڪم آڻي ڏيکاريو:

منع - فتح - سماج - تعليم.

Scanned by CamScanner

شاهه عبدالڪريمؒ بُلڙيءَ وارو

سَيد عبدالڪريمؒ، جنهن کي شاهه ڪريم ڪري سڏيندا آهن، سو سن 1538ع ۾ ڄائو هو. هو اڪثر عالمن ۽ بزرگن جي صحبت ۾ گذاريندو هو. آخر عالن جي مشهور بزرگ حضرت مخدوم نوحؒ جو مريدُ ٿيو. اُن جي صحبت ۾ رهي، روحاني رنگ ۾ رڱجي ويو.

شاهه ڪريمؒ ڏاڍو عبادت گذار هو.خدا جي مخلوق جي خدمتَ ڪرڻ فرض سمجهندو هو، پاڻ کي تڪليف ڏيئي، ٻين کي آرامُ پهچائيندو هو. ٻين جا اَهنجَ ۽ ايذاءَ دور ڪرڻ لاءِ هر وقت ڪوشان رهندو هو. هُو پوکي راهي ۽ محنت مزُوري ڪري، پنهنجي ڪُٽنبَ جي پالنا ڪندو هو. مهمان نوازي سندس خاص خوبي هئي، پاڻ نه کائي به ٻين کي کارائيندو هو.

شاهه ڪريمؒ ڏاڍو سادو، ليهڻو، صبر ۽ تحمَلَ وارو هو. ڪاوڙ ته وٽس هُئي ئي ڪانه. کيس ڪيترين ئي تڪليفون آيون، پر هر حال ۾ صبرُ ۽ شڪرُ ڪندو رهيو. ڪڏهن به پريشان نه ٿيو. دنيوي ڪاروبارَ به ڪندو رهيو ۽ الله جي ٻانهن جي روحاني اصلاح به ڪندو رهيو. ڪيترن ئي ماڻهن سندس صحبتَ ۾ رهي، ڪانئس روحاني فيضُ پرايو.

شاهه ڪريمؒ پنهنجي مريدن کي هدايتَ ۽ نصيحتَ ڪرڻ وقت قرآن شريف جون آيتون ۽ حديثون ٻڌائي، کين سمجهائيون ڏيندو هو. هُو سنڌي زبانَ جو وڏو شاعر به هو. سندس شعر ۾ روحاني ۽ اخلاقي نڪتا نروار ڪيل آهن.

شاهه ڪريمؒ جون پنهنجي مريدن کي ڪيل نصيحتون ۽ هدايتون سندس هڪ مريد، قلمبند ڪيون آهن. اُن ڪتابَ جو نالو " بيان العارفين"

آهي. هن ڪتاب ۾ شاهه ڪريم ؒ جا قولَ ۽ آيل آهن. ته سنڌس بيتَ ۽ ڏائل آهن. ان کان سواءِ ٻين بزرگن جا قول، قرآن شريف جون آيتون، حديثون ۽ ٻين شاعرن جا فارسي ۽ سنڌِي بيت ۽ آيل آهن.

شاهه ڪريم ؒ سن 1623ع ۾ اٽڪل 86 ورهين جي عمر ۾ وفات ڪئي. کيس بُلڙيءَ ۾ دفن ڪيو ويو. جتي هرسال مقرر ڏِينهَن تي ميلو لڳندو آهي. شاهه ڪريم ؒ جو ڦبو سنڌس تَڙپوٽي، سنڌي زبانَ جي عظيم شاعر شاهه عبداللطيف ؒ ڀٽائِيءَ ٺهرايو.

مشق

(الف) هيٺين سوالن جا جواب ڏيو:

1 - شاهه ڪريم ؒ ڪهڙي سن ۾ ڄائو هو؟

2 - شاهه ڪريم ؒ ڪنهن جو مريد هو؟

3 - شاهه ڪريم ؒ جون نصيحتون ڪهڙي ڪتاب ۾ درج آهن؟

4 - سنڌس ڦبو ڪنهن ٺهرايو هو؟

Scanned by CamScanner

سبق چوٿون

ڌَرتيءَ جِي وڏائِي

ڏِسي دنيا ۾ عجب نَظارا،
سائِينءَ جِي سَگهه سمجهه پيارا،
اُڀ ءِ ڌَرتيءَ تي آسرارَ،
جوڙيا سائينءَ سڀ جِنسارَ.

وَڻَ ٽِڻَ ٻُوٽا ڌرتيءَ اُپايا
قسمين قسمين ٻَڻَ بنايا،
گل ڦُل، ميوا ڪَئين گلزارَ،
جوڙيا سائينءَ سڀ جِنسارَ.

اُڀ ڏي ٿوري نظر ڪريو،
سج، چنڊ تي پڻ ڌيانُ ڌريو،
سهڻي تارن سندِي قطارَ،
جوڙيا سائينءَ سڀ جِنسارَ.

راتين پُٺيان ڏِينهَن اچن،
جُهڙن پٺيان روز روشن،
ڪڏهن چانڊوڪِي ڪڏهن ڪارَ،
جوڙيا سائينءَ سڀ جِنسارَ.

جڳ جو چرخو عجب چلي،
سڀ کو چئي تو "بَلي بَلي!"
ڪري نہ ڪوئي سگهي شمار،
جوڙيا سائينءَ سڀ جِنسارَ.

مشق

(الف) هيٺين سوالن جا جواب ڏيو:

1 - دنيا جا نظارا ڪنهن جا پيدا ڪيل آهن؟
2 - وڻ ٽڻ ڪنهن پيدا ڪيا آهن؟
3 - رات جو آڀ ۾ ڇا ڇا ڏسڻ ۾ ايندو آهي؟

(ب) خال ڀري هيٺيان شعر مڪمل ڪريو:

آڀ ڏي تـوري ....،
سج، چنڊ تي پڻ ....،
.... سنڌي قطار،
....................سڀ جنسار.

سبق پنجون

موڪلَ جو ڏِينهَن

پِيءُ : اڄ موڪل جو ڏِينهَن آهي. محمودَ، تون ڇا پيو ڪرين؟

محمودُ: بابا، آءٌ ڪتاب پيو پڙهان. ڪتاب مان ڏِسي ڏکيا لفظ بہ پيو لکان ۽ اُنهن جِي معنيٰ بہ پيو ياد ڪريان،

پِيءُ : شاباس، پُٽَ، اِهو چڱو پيو ڪرين. مقبولَ، تون بہ ڪجهہ ڪَرِين پيو يا رڳو پيو وقت وڃائِين.

مقبولُ : بابا، آءٌ پنهنجي دوست ڏانهن خطُ پيو لکان. خطُ لِکِي، اِجهو ٿو اوهان کي ڏيکاريان.

پِيءُ : وسيمَ تون ڇا پيو ڪرين؟ پَڙهِين پيو يا رڳو راند پيو ڪرين؟

وسيمُ: بابا مون کي تہ سائِين پاڙهي ئي نٿو. چوي ٿو تہ "تون اڃا ننڍو آهين!"

پِيءُ : زبيده ۽ سعيده، اوهين ڇا پيون ڪريو؟

زبيده: بابا، آءٌ تہ ڪپڙا پيئي سِبان ۽ ڀيڻ سعيده پاڻِي پيئي ڀري.

پِـيءُ : ٻاهر ڏسو تہ ڇوڪرا ڪِيئن نہ پيا ڊوڙن ۽ رانديون ڪن! پڙهڻ لکڻ ۽ ڪم ڪرڻ بہ چڱو آهي، پر موڪلَ جي ڏِينهَن راندرَوند ڪرڻ ۽ دل کي وندرائڻ بہ چَڱِي ڳالِهہ آهي.

مشق

1 - هيٺيان جملا پڙهو ۽ لکي ڏيکاريو:

(1) آءُ پـڙهـان پـيـو. (2) اسين لکون پيا.

(3) هُوءَ راند پيئي ڪري. (4) هُـو ڊوڙن پيـا.

Scanned by CamScanner

سبق ڇهون

مهمانَ

عبدالمجيدُ: (پُٽَ کي) ابا، ٻاهر در تي ڏس ته ڪير بيٺو آهي؟

پُٽُ: بابا، ٻاهر در تي ڪي ماڻهو بيٺا آهن، اُهي اوهان سان ملڻ لاءِ آيا آهن.

عبدالمجيدُ: هائو، پُٽَ، اِهي پري کان آيا آهن. اِهي اسان جا مهمانَ آهن.
وَٺي هَلي اوطاقَ ۾ ويهارِين.

پُٽُ: (مهمانن کي اوطاق ۾ ويهاري اچڻ کان پوءِ) بابا، مهمانَ
اوطاقَ ۾ ويٺا آهن.

عبدالمجيدُ: (اوطاق ۾) ادا، سڀ ڀَلي ڪري آيا! خوش آهيو! چَڱا ڀَلا آهيو!

هِڪ مهمانُ : ادا، مون اوهان ڏانهن هڪ خط لکيو هو، پر اوهان وٽان
جواب ڪونه آيو.

عبدالمجيدُ: ادا، مون اوهان ڏي جواب ته اُماڻيو هو. هِي، اوهان سان ٻيا
ڪير آيا آهن؟

مهمانُ: ادا، هِيءُ منهنجو ياءُ آهي. هِيءُ ڪراچيءَ ۾ تعليمَ وٺڻ لاءِ آيو آهي. هُو ڪرسيءَ تي منهنجو سَوٽُ ويٺو آهي. هُو امتحان ڏيڻ لاءِ آيو آهي. ادا، هِيءُ خط وٺو!

عبدالمجيدُ : ادا، هِيءُ خط ڪنهن لکيو آهي؟

مهمانُ:ادا، اِهو خط منهنجي ماساتَ لکيو آهي. هُو ڪنهن ڪم سان حيدرآباد ويو آهي. اُتان سُياڻي هيڏانهن اِيندو ۽ اوهان سان بہ اَچِي ملندو.

مشق

(الف) هيٺيان جملا پڙهو ۽ لکي ڏيکاريو:

(1) در تي ڪير بيٺو آهي ؟

(2) مون اوهان ڏي خط لکيو آهي.

(3) هي پري کان آيا آهن.

(4) سج متي چڙهي آيو آهي.

(ب) هيٺين جملن ۾ ڇڏيل لفظ وجهو:

(1) ڪرسيءَ تي ماستر صاحب .... آهي.

(2) هيءُ ڪراچيءَ ۾ تعليم وٺڻ لاءِ ....آهي.

Scanned by CamScanner

سبق ستون

سلِيمَ ڪتابُ پڙهيو هوندو

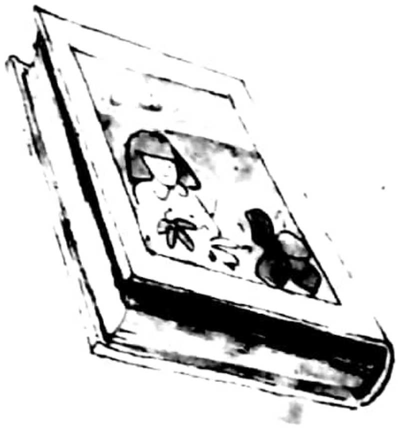

سليمَ هِيءُ ڪتابُ پڙهيو هوندو.
اقبالَ هِيءُ خطُ لکيو هوندو.
محمودَ هِيءُ دِلو پڳو هوندو.

هِيءُ ڪتابُ ڪنهن پڙهيو هوندو؟
هِيءُ خطُ ڪنهن لکيو هوندو؟
هِيءُ دِلو ڪنهن پڳو هوندو؟

هِيءُ ڪتابُ اقبالَ پڙهيو هوندو ڇا؟
نہ، هِيءُ ڪتاب اقبال ڪونہ پڙهيوهوندو.
هيءُ ڪتابُ سليمَ پڙهيو هوندو.

هِيءُ خطُ سليمَ لکيو هوندو ڇا؟
نہ، هِيءُ خطُ سليمَ ڪونہ لکيو هوندو.
هِيءُ خطُ اقبالَ لکيو هوندو.

هِيءُ دِلو مقبولَ پڳو هوندو ڇا؟
نہ، هِيءُ دِلو مقبولَ ڪونہ پڳو هوندو.
هِيءُ دِلو محمودَ پڳو هوندو.

Scanned by CamScanner

مشق

(الف) هيٺيان جملا پڙهو ۽ لکي ڏيکاريو:

(1) هِيءَ ڪِيرُ ٻِلِيءَ ماريو هوندو.

(2) هيءَ ڪلف ڪنهن کوليو هوندو؟

(3) اڪبر بيت ياد ڪيو هوندو.

(4) سعيده سبق لکيو هوندو.

(ب) هيٺيان جملا خيال سان پڙهو ۽ انهن ۾ خال ڀريو:

(1) هِيءَ ڪتابُ سليمَ............ هوندو.

(2) اقبال خط ....هوندو.

(3) محمود ڏلو .... هوندو.

(4) ٻليءَ ڪير .... هوندو.

Scanned by CamScanner

سبق اٺون

اشرفُ محنتَ ڪري ها

اشرفُ محنتَ ڪري ها، ته پهريون نمبر اچي ها.
آءُ ڪتابُ پڙهان ها، ته انعامُ ملي ها.
اڪرمُ اڄ اچي ها، ته ڏاڍو مزو ٿئي ها.
ريلَ ليٽ نه ٿئي ها، ته اسِين وقت تي پهچون ها.

اشرفُ محنتَ ڪري ها، ته ڇا ٿئي ها؟
آءُ ڪتاب پڙهان ها ته ڇا ٿئي ها؟
اڪرمُ اڄ اچي ها، ته ڇا ٿئي ها؟
ريلَ ليٽ نه ٿئي ها، ته ڇا ٿئي ها؟

انگورَ پچن ها، ته اسين کائون ها.
ڪچا ٻيرَ کائون ها، ته کَنگهِه ٿئي ها.
کِيرُ پيون ها، ته سگهارا ٿيون ها.

مشق

هيٺيان جملا پڙهو ۽ لِکِي ڏيکاريو:
1 - آءُ اچان ها، ته توسان ملان ها.
2 - اڪبر ٽپ ڏئي ها، ته ڪري پوي ها.
3 - وسيم محنت ڪري ها، ته رپيو ڪمائي ها.

Scanned by CamScanner

سبق نائون

حاتم طائِي

حاتم، عربستان ملڪَ جي يمن واري علائقي جو حاڪمُ هو. هِيءُ طيءُ قبيلي مان هو. تنهن ڪري ڪيس طائِي سڏيندا هئا. هُن جو نالو سخاوت ڪري ڏاڍو مشهورُ هو. چون ٿا تہ ڪوبہ سائِلُ سندس در تان ڪڏهن خالي نہ موٽيو. هِن سخي مردَ کي محتاجن ۽ مسڪينن جي مدد ڪري، دِلِـي آرامُ اِيندو هو. اُن ڪري هُن پنهنجِي سمورِي ملڪيتَ ۽ مال خدا جي راهہ ۾ ضرورت مندن کي ڏيئِي ڇڏيو.

سندس سخاوت جي هڪ ڳالهہ مشهورُ آهي، تہ عربستانَ جو هڪ اميرُ حاتمَ جي سخاوت جُون ڳالهيون ٻُڌِي پيو دل ۾ سَڙندو هو. هڪ ڏينهن اهو اميرُ حاتمَ جِي سخاوت جو امتحانُ وٺڻ لاءِ وٽس لنگهي ويو. حاتمَ هُن جِي ڏاڍِي خدمتَ ڪئِي. هُن جي کاڌي وغيره جو چڱو انتظام ڪيائين. رات جو آرام ڪرڻ کان پوءِ جڏهن صبح جو حاتمَ امير کان احوالُ پڇيو، تہ اميرَ کانئس سندس پياري گهوڙي جي گهر ڪئي.

Scanned by CamScanner

اِها ڳالهہ ٻڌي حاتم ڏاڍو پريشان ٿيو. هِن جي پريشانِي ڏسِي، امير کيس چيو، "اوهان جيڪڏهن گهوڙي ڏيڻ ۾ اَرها آهيو، تہ مون کي گهوڙو ڪونہ کپي". حاتمَ جواب ڏنس، تہ "مان انهيءَ لاءِ پريشان نہ آهيان، تہ تو مون کان منهنجو پيارو گهوڙو گهريو آهي. در اصل مون کي هِن ڳالهہ مَنجهايو آهي، تہ تنهنجي ڪارڻ لاءِ، ڪا بہ شيءِ نہ هُئِي، اِن ڪري اُهو گهوڙو ڪُهِي تنهنجِي مهمانِي ڪئِي اٿم. هينئر پريشان اِن ڪري آهيان، تہ توکي خالي هَٿن ڪيئن موٽايان!"

اميرُ، حاتمَ جي اِها ڳالهہ ٻڌِي، ڏاڍو شرمندو ٿيو ۽ ٻڌايائينس تہ "مان تنهنجو امتحانُ لهڻ آيو هوس، پر بيشڪ، توکي جهڙو سخي ٻڌم، تهڙو ڏٺم".

مشق

(الف) هيٺين سوالن جا جواب ڏيو:

1 - حاتم ڪٿي جو حاڪم هو؟
2 - هو ڪهڙيءَ ڳالهہ جي ڪري مشهور هو؟
3 - امير حاتم وٽ ڇو آيو هو؟
4 - حاتم امير جي دعوت ۾ ڇا ڪيو؟
5 - امير ڇو شرمندو ٿيو؟

(ب) هيٺين جا واحد / جمع ڏيو:

رات		شيــون	
راهہ		دليــون	
ڳالهہ		گهوڙا	

سبق ڏهون

ٽيليويزن

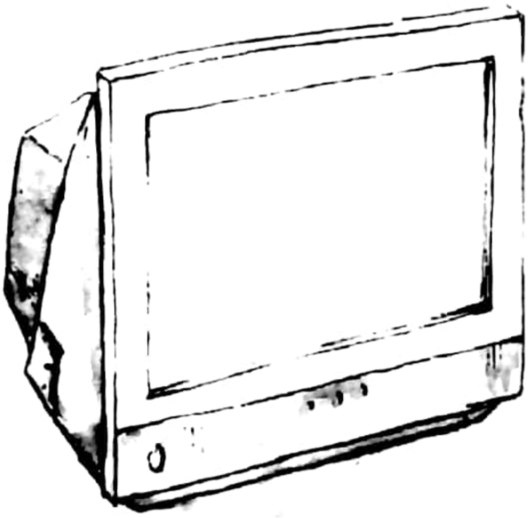

سائنس انسان ذات لاءِ اهڙيون سهولتون پيدا ڪيون آهن جن بابت انسانَ ڪي خواب خيال به ڪِينَ هو. سائنس جي اهڙين شين مان ٽيليويزن به هڪ حيران ڪندڙ ايجادَ آهي.

ريڊيو جي وسيلي اسين فقط آواز ٻُڌِي سگهون ٿا، پر ٽيليويزن ۾ نه رڳو ڳالهائيندڙ ۽ ڳائيندڙ جو آواز ٻڌون ٿا، پر اُن جي شڪل ۽ چُرپُر به ڏسِي سگهون ٿا.

ٽيليويزن سيٽ، ريڊيو سيٽ کان وڏو ٿِيندو آهي. منجهس شِيشي جو هڪ پردو لڳل هوندو آهي، جنهن ۾ ڳالهائيندڙ جي تصوير نظر اِينديِ آهي ۽ اندر لڳل لائوڊ اسپيڪر مان آواز ٻڌڻ ۾ اِيندو آهي.

ريڊئي ۽ ٽيليويزن ۾ فرق آهي. ريڊيو اسٽيشن ۾ آواز کي برقي لهرَن ۾ تبديل ڪيو وڃي ٿو. اِهي لهرَون لکين دفعا واڌ ڪائِي مٿي فضا ۾ هلنديون رهن ٿيون. ريڊيو سيٽ ۾ اِهو بندوبست رکيل هوندو آهي، جو اُهو انهن لهرَن کي آواز ۾ تبديل ڪري سگهندو آهي ۽ اُهو آواز ٻڌڻ ۾ اِيندو آهي.

ٽيليويزن ۾ وري آواز سان گڏ روشنيءَ جي لهرَن کي به بجليءَ جي لهرَن ۾ بدلايو وڃي ٿو. اُن ڪري آواز سان گڏ شڪل به ڏسڻ ۾ اچي ٿي.

Scanned by CamScanner

ريڊيو ذريعي آواز هزارين ڪلوميٽرن تائين ٻُڌِي سگهجي ٿو، پر ٽيليويزن اٽڪل 161 ڪلوميٽرن کان وڌيڪ مفاصلي تي ڏِسِي نہ ٿو سگهجي. اِن ڪري ٽيليويزن جي پروگرام لاءِ مقرر مفاصلي کان پوءِ هڪ اوزار لڳايو ويندو آهي، جنهن کي " بُوسٽر" چيو ويندو آهي.

مشق

(الف) هيٺين سوالن جا جواب ڏيو:

1 - ريڊيو ۽ ٽيليويزن ۾ ڪهڙو فرق آهي؟
2 - ٽيليويزن ۾ ڳالهائيندڙ جي شڪل ڪيئن ٿي نظر اچي؟
3 - ٽيليويزن ريڊيو وانگر پري تائين ڪم ڇو نہ ٿو ڪري؟
4 - ٽيليويزن مان اسان کي ڪهڙي سهولت حاصل ٿئي ٿي؟

(ب) هيٺين جملن کي پورو ڪري ڏيکاريو:

1 - ٽيليويزن سائنس جي هڪ حيران ڪندڙ .... آهي.
2 - مقرر مفاصلي کان پوءِ هڪ اوزار لڳايو ويندو آهي، جنهن کي .... چيو ويندو آهي

Scanned by CamScanner

سبق يارهون

شهرِي ۽ ڳوٺاڻو

هڪ شهرِي ڪنهن ڪم سانگي هڪ ڳوٺ ۾ ويو. هُن کي اُتي رات پئجي ويئي ۽ هڪ ڳوٺاڻي جي اوطاق ۾ رات ٽِڪي پيو. ماني ٽِڪي کائِي، رهاڻيون ڪرڻ لڳا. ڳالهين ڪندي شهرَ ۽ ڳوٺ بابت اچي بحث ڇڙيو. شهرِي شهرَ جي ساراهه ڪرڻ لڳو ۽ ڳوٺاڻو وري ڳوٺ جي تعريفَ ڪرڻ لڳو.

شهري: ڀائو! زندگي آهي شهر جِي. جايون پڪيون، رستا پَڪا ۽ بازاريون ڇَهڇٽي واريون، جن ۾ دڪانَ اهڙا سينگاريل جو ڇا ڳالهه ڪجي.

ڳوٺاڻو: اِهي ڳالهيون ته برابر، پر شهرن جون جايون سوڙهيون، نه اڱڻ نه ايوان. نه اُسَ ۽ نه وري هوا جو گذر. رستا ته آهن پر گاڏين ۽ موٽرن جي دُونهين ڪري ساهه کڻڻ ئي مشڪل. ڳوٺن ۾ گهر ڪشادا. هوا ۽ اُس جو گذر سٺو. نه آهي دونهاٽيل هوا ۽ نه وري گاڏين جو گوڙ.

شهرِي: اِها ڳالهه برابر آهي. پر اسان وٽ شهرَ ۾ ڪاڏي جي جيڪا شيءِ

Scanned by CamScanner

گهر سا حاضر. نہ رڳو ڪَچو سامانُ ملي ٿو، پر تيار ٿيل بہ ملي ٿو. اوهان وٽ اها سهولت ڪٿي آهي.

ڳوٺاڻو: دوستَ ! توهان وٽ برابر ڪاڏي جون رَڌَلَ پَڪلَ خواہ ڪچيون شيون ملن ٿيون، پر اُهي سڀ اهڙيون صاف ۽ تازيون نہ آهن، جهڙيون اسان جي ڳوٺن ۾ آهن. اسان وٽ کِيرُ، مکَڻُ، ڏڌُ ۽ گيهُ نج ۽ صاف ملي ٿو، پر شهرن ۾ هر شيءِ ملاوتَ وارِي آهي. اِهوئِي سببُ آهي جو اوهان جي صحتَ بہ درست نہ ٿِي رهي، ۽ ڳوٺن جا ماڻهو سَگهارا ۽ جاڻا آهن.

شهري : ڀائو! برابر ڪاڏي پيتي جُون شيون اوهان وٽ صاف ملن ٿيون، پر اسان وٽ ڪي اهڙيون ڳالهيون آهن جي اوهان کي بِنهہ نصيب ڪِينَ آهن. شهر ۾ تعليم لاءِ وڏا وڏا اسڪولَ ۽ ڪاليج آهن، جتي شاگردن کي علمُ حاصل ڪرڻ جون سڀ سهولتون آهن. اوهان وٽ اُهي سهولتون ڪٿي آهن؟

ڳوٺاڻو: ادا ! برابر علمُ ماڻهوءَ کي حيوانَ مان انسانُ بڻائي ٿو، پر علمُ بہ تڏهن حاصل ڪري سگهبو، جڏهن صحتَ سلامت هوندِي.

شهري: ادا ! برابر ڪي ڳالهيون شهرَ جون چڱيون اهن ۽ ڪي ڳوٺَ ۾ سُٺيون آهن، ان ڪري اسان کي اجايو بحثُ ڪرڻ نہ گهرجي.

مشق

(الف) هيٺين سوالن جا جواب ڏيو:

1 - شهري ماڻهو ڪنهن وٽ رات ٽڪيو هو؟

2 - شهري ۽ ڳوٺاڻو ڇا جي تعريف ڪرڻ لڳا؟

3 - موٽرن ۽ لارين جي دونهين ڪري ڪهڙو نقصان آهي؟

4 - ڳوٺن ۾ ڪهڙيون نج شيون ملن ٿيون ؟

5 - شهرن ۾ تعليم جو ڪهڙو بندوبست ٿيل آهي؟

Scanned by CamScanner

سبق ٻارهون

ڪيتِي سِرَ سيتِي (نظم)

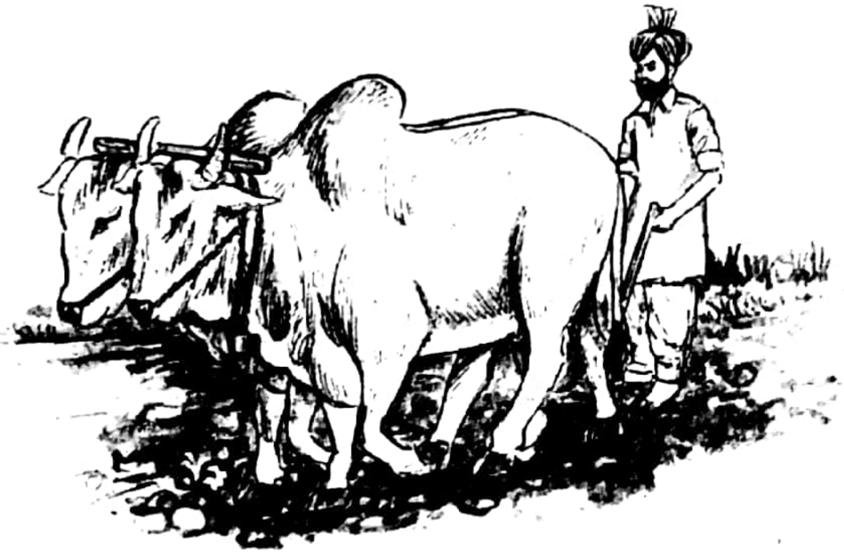

هڪڙو لک جو ٻولُ ٻڌايان، ڪيتِي آ سِرسيتِي سائِين!

هارِيءَ جي همتَ سان سائِين، ڏُکَ لهن ٿا، سُکَ ملن ٿا،
پيشَانِيءَ تان ٻُوند پگهر جي، ڪِري ته ڪِلِ ڪِلِ ڪيتَ ڪِلن ٿا،
هڪڙو لک جو ٻولُ ٻڌايان، ڪيتي آ سِرَ سيتِي سائِين!

مُلڪَ مِٺي جا ماڻهو پيارا، همتَ وارا، حشمتَ وارا،
ڪاهي هليا قرب منجهاران، ٻَڪا، ساوا، ڏاندَ مَتارا،
هڪڙو لک جو ٻول ٻڌايان، ڪيتِي آ سِرَ سيتي سائين!

مشق

(الف) هيٺين سوالن جا جواب ڏيو:

1 - همت ۽ محنت سان هاري ڪهڙيءَ طرح ڏکن کي سکن ۾ بدلائي ٿو؟

2 - شاعر پنهنجي ملڪ جي ماڻهن جي ڪهڙي ساراهه ڪئي آهي؟

سبق تيرهون

سَچَلُ سرمستُ

سچل سرمستَ جو اصل نالو عبدالوهابُ هو. هُو سن 1739ع ۾ خيرپور ضلعي جي ڳوٺَ درازن ۾ ڄائو. هُن جي والدَ جو نالو صلاح الدين ۽ ڏاڏي جو ميان صاحب ڏِنو هو. پيءُ جي وفات کان پوءِ پنهنجي چاچي ميان عبدالحق جي سنڀال هيٺ رهيو.

سچلُ سرمستُ نہ رُڳو قرآن شريف جو حافظُ هو، پر اُن سان گڏ عربي ۽ پارسيءَ جو بہ عالمُ هو ۽ تصوفَ جي ڪتابن جو بہ چڱيءَ طرح مطالعو ڪيو هئائين. روحاني فيض پنهنجي چاچي ميان عبدالحق کان پرايائين.

سچلَ کي اڪيلائي پسند هئي. هُو ٿورو سُمهندو ۽ ٿورو کائيندو هو. هُو شريعت تي پورو ۽ روزي نمازَ جو پابند هو.

هُو ڪاملُ درويشُ ۽ اعليٰ صوفي شاعرُ بہ هو. سندس ڪلامُ ستن زبانن ۾ آهي. خاص طرح سان سنڌي، سرائڪي، پارسي ۽ اردو زبانَ ۾ ڪيترائي شعرَ چيا اٿس. سنڌي شعر وانگر سندس اردو، پارسي ۽ سرائڪي شعر بہ اعليٰ درجي جا آهن. سنڌي، سرائڪي ۽ اردو شعر ۾ " سچو " ۽ "سچل" ۽ پارسي شعر ۾ " آشڪار" تخلص ڪم آندو اٿس. پارسي زبان ۾ سندس " ديوان آشڪار " مشهور آهي. اُن کان سواءِ پارسي زبانَ ۾

Scanned by CamScanner

ڪيتريون مثنويون بہ چيون اٿس.

سچلَ سرمستَ سن 1827ع ۾ وفاتَ ڪِئي. سندس وفاتَ جي تاريخ 14 رمضان تي درازن ۾ هر سال وڏو ميلو لڳندو آهي. ميلي جي موقعي تي ادبي ڪانفرنس ٿِينديِ آهي، جنهن ۾ سڄيءَ سنڌ جا شاعر ۽ اديب شريڪ ٿِي، سچل سرمستَ جِي شاعريءَ ۽ پيغامَ بابت تقريرون ڪندا آهن ۽ شعر پڙهندا آهن.

مشق

(الف) هيٺين سوالن جا جواب ڏيو:

1 - سچل سرمست جو اصل نالو ڇا هو؟

2 - سندس سنياس ڪنهن ڪئي؟

3 - سچل سرمست ڪيترين ٻولين ۾ شعر چيو آهي؟

4 - سندس ميلو ڪٿي لڳندو آهي؟

(ب) هيٺين لفظن جي معنيٰ ٻڌايو:

ڄائو - پرايو - سندس - زبانن - ڪامل.

(ج) هيٺين لفظن جا ضد ڏيو:

هيٺ		اعليٰ	
سمهندو		ٿورو	

سبق چوڏهون

ميان مِيرُ

ميان مِيرَ جو اصل نالو شيخ مير مُحمّدُ هو. سندس والدَ جو نالو قاضي سائِينڏِنو هو. قاضي صاحبُ پنهنجي وقت جو هڪ وڏوعالمُ هو. ميان مِيرَ جي والده سنڌ جي مشهورسنڌي شاعرَ ۽عالمَ قاضي قاضن جي نياڻِي هُئِي.

ميان مِيرُ 957 هجريءَ ۾ سنڌ جي قديم شَهرَ سيوهڻَ ۾ ڄائو. جڏهن ستن سالن جو ٿيو، تہ سندس والد وفات ڪري ويو. هُن پنهنجي والده وٽ تعليم ۽ تربيت ورتِي. ٻارهن ورهين جي عمر ۾ فارغ التحصيل ٿيو. ظاهري علمن حاصل ڪرڻ کان پوءِ هُن باطِني تربيت طرف رخ ڪيو. سندس والده هر منزل تي هُن جي رهنمائي ڪئِي.

ميان مِيرَ جڏهن قادري طريقي جي پِيرَ، شيخ خضرَ جو نالو ٻُڌو، جو سيوستانَ جي جبلن ۾ رهندو هو، تڏهن پنهنجي والده کان اجازت وٺِي اُنهن جبلن ڏانهن رخ ڪيائِين. آخر وڃِي شيخ خضرَ سان مليو ۽ اُن جِي صحبت ۾ سلوڪ ۽ طريقت جون منزلون طيءِ ڪندو رهيو. اهڙِي طرح وڃي وڏي مربي کي پهتو ۽ خلافتَ جو شرفُ حاصل ٿيس.

28 سالن جي عمر ۾، مرشد طرفان حڪم ٿيس تہ " لاهور وڃ ۽ اُتي وڃي ماڻهن کي هدايتَ ڪر." پنهنجي مرشد جي حڪم تي لبيڪ چئِي، ميان مِيرُ لاهور پهتو. پنهنجِي حياتِيءَ جا باقي سٺ ورهيہ اُتي گذاريائِين. ميان مِيرَ جي صحبتَ ۾ جيڪو ٿي آيو، سو عشق اِلاهيءَ ۾ رڱجِي ٿي ويو. سندس نالو بادشاهي دربار تائِين پهتو. مغل شهنشاهہ جهانگيرُ ۽ شاهجهانَ بہ سندس معتقدن مان هئا. دارا شڪوهہ جي تہ سائنس والهانہ محبتَ هئِي.

ميان مِيرُ 7 ربيع الاول 1045 هجريءَ ۾ وفات ڪئي. اُن وقت سندس عمر 88 سال هئي. ڪيس لاهور جي پرسان هاشم پور ۾ دفن ڪيو ويو.

مشق

(الف) هيٺين سوالن جا جواب ڏيو:

1 - ميان مير ڪٿي ڄائو هو؟

2 - ميان مير ڪنهن جو مريد ٿيو؟

3 - ميان مير کي مرشد ڪهڙو حڪم ڪيو؟

4 - آخري ڏينهن ڪٿي گذاريائين؟

(ب) هيٺين جملن مان ضمير ڳوليو:

1 - هو ماني کائي ٿو.

2 - آءٌ ڪتاب پڙهان ٿو.

3 - تون خط لکين ٿو.

Scanned by CamScanner

سبق پندرهون

پيارا پاڪستان (نظم)

اعليٰ تُنهنجو شانُ، پيارا پاڪستانَ !
پيارا پاڪستانَ، اعليٰ تُنهنجو شانُ!

تنهنجو جهنڊو پيارو پيارو،
چَمڪي جنهن ۾ ”چنڊ ۽ تارو“،
تُنهنجو خاص نشانُ، پيارا پاڪستانَ!

سڀ کان تُنهنجو شانُ نرالو،
جڳَ ۾ تُنهنجو روشن نالو،
مُلڪين تُنهنجو مانُ، پيارا پاڪستانَ!

عِلمُ پِرائيون، عزت پايون،
تُنهنجو شانُ ۽ مانُ وڌايون،
صدقي توتان جان، پيارا پاڪستانَ!

مشق

(الف) هيٺين سوالن جا جواب ڏيو:

1 - پاڪستان جي جهنڊي ۾ ڪهڙو خاص نشان آهي؟
2 - علم پرائڻ مان ڪهڙو فائدو ٿيندو آهي ؟
3 - اسان کي پاڪستان لاءِ ڇا ڪرڻ گهرجي ؟

Scanned by CamScanner

سبق سورهون

صحتَ جا اصولَ

الله تعاليٰ پنهنجي مهربانيءَ سان انسانَ کي جيڪي نعمتون عطا ڪيون آهن، انهن مان تندرستِي هڪ وڏِي نعمتَ آهي. جيڪڏهن انسانُ تندرست آهي، تہ ڪمائي بہ سگهي ٿو، تعليمَ بہ حاصل ڪري سگهي ٿو، خدا جِي عبادت بہ ڪري سگهي ٿو، ۽ ماءُ پيءُ جِي خدمتَ بہ ڪري سگهي ٿو. اِن ڪري ضروري آهي تہ اسِين پاڻ کي بيمارين کان بچايون ۽ پاڻ کي تندرست رکون.

اسان کي پنهنجي تندرستي قائم رکڻ لاءِ صحت جي هيٺين اصولن تي عمل ڪرڻ گهرجي:

1 - هوا: صحتَ لاءِ صاف هوا نهايت ضروري آهي. اِن ڪري ٻاهر کُليءَ هوا ۾ گهمڻ ڦرڻ گهرجي، ۽ هوادار جاين ۾ رهڻ گهرجي. جنهن جاءِ ۾ رهجي، اِن جا دَرَ دريون ۽ روشندان اهڙِيءَ طرح هڻڻ گهرجن، جيئن اندرين هوا ٻاهر ۽ ٻاهرين هوا اندر اچِي وڃِي سگهي. گهر ۾ اُسَ ۽ روشنِيءَ

جو پورو بندوبست ھئڻ گھرجي.

2 - پاڻي: صحتَ لاءِ صاف ۽ سُٺو پاڻي نهايت ضروري آهي. صاف پاڻي اھو آھي، جنھن ۾ نہ ھجي رنگ نہ بوء، نہ ھجي کارو ۽ نہ ھجي کڙو يا کسارو. پاڻيءَ کي ڪاڙھي، ٺاري، آنرائي ۽ ڇاڻي پوءِ ڪتب آڻجي، تہ وڌيڪ بھتر آھي. ڦٽڪي ھڻڻ سان بہ پاڻي صاف ٿيندو آھي.

3 - ڪاڌو: جھڙيءَ طرح سُٺيءَ هوا ۽ سٺي پاڻيءَ جي ضرورت آهي، اھڙيءَ طرح سُٺو ڪاڌو بہ ضروري آھي. ڪاڌو گھرج آھر کائڻ گھرجي. اَن کان سواءِ کائڻ جا وقت مقرر ڪرڻ گھرجن. ڪاڌو نہ ڪچو کائڻ گھرجي ۽ نہ گھڻو رَڌَلُ کائڻ گھرجي. ڪاڌو چڱيءَ طرح چٻاڙي کائجي. ڪاڌو صاف ٿانون ۾ وجھي کائجي.

4 - ورزش : صحتَ لاءِ ورزش نهايت ضروري آھي. ورزش ڪرڻ ڪري عضوا چُرندا تہ رَتَ جو دَورو تيز ٿيندو ۽ پگھرُ نڪرندو. اندر مان خراب جراثيمَ ٻاھر نڪرندا. ڦڦڙن کي تازي ھوا ملندي، اِن ڪري صحتَ سُٺي رھندي.

اِنھن اصولن تي جيڪڏھن عمل ڪبو تہ صحت سالم رھندي ۽ ھميشہ خوش گذاربو.

مشق

(الف) ھيٺين سوالن جا جواب ڏيو:

1 - انسان جي لاءِ وڏي نعمت ڪھڙي آھي؟
2 - صحت جا ڪھڙا اصول آھن؟
3 - ورزش مان ڪھڙا فائدا آھن؟
4 - پاڻي ڪھڙو ڪتب آڻجي ؟
5 - صاف ۽ سٺي ھوا حاصل ڪرڻ لاءِ ڇا ڪرڻ گھرجي؟

(ب) خالي جاين تي مناسب لفظ وجھي جملا پورا ڪريو:

1 - صحت لاءِ صاف ۽ سٺو .... نهايت ضروري آھي.
2 - صحت سالم رھندي ۽ .... خوش گذاربو.
3 - ورزش سان .... جو دورو تيز ٿيندو آھي.

سبق سترهون

حيدرآباد جو شهرُ

حيدرآباد، سنڌ جو ٻيو نمبر وڏو شهرُ آهي. هِيءُ ڏاڍو سُهڻو، سُٺو ۽ وڻندڙ شهرُ آهي. هِن شهر جو اصل نالو نيرون ڪوٽ هو. پر پوءِ ڪلهوڙا خاندان جي هڪ ناماياري بادشاهه مِيان غلام شاهه ڪلهوڙي، اُن جو نالو ڦيرائي حيدرآباد رکيو.

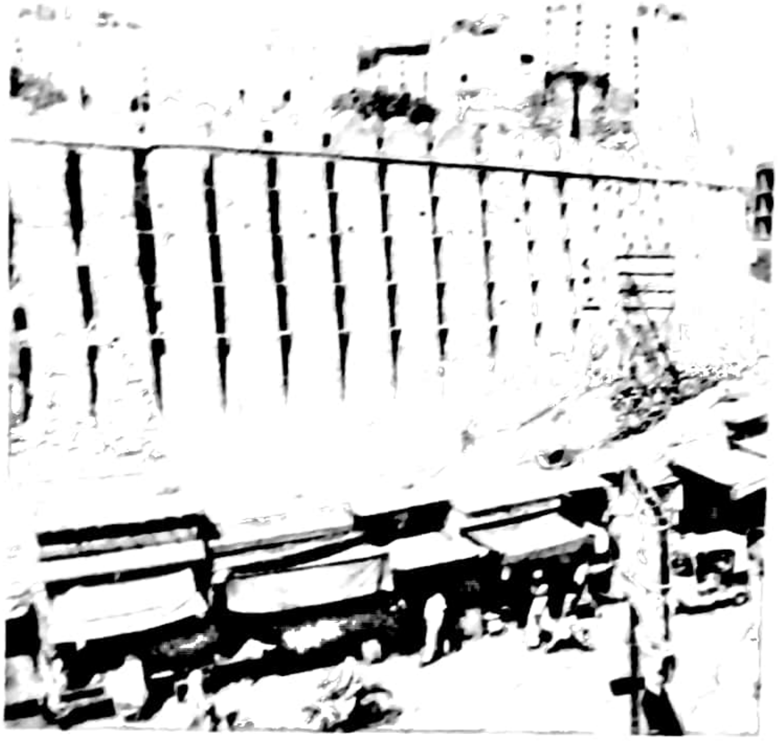

هِيءُ شهرُ ٽڪر تي اَڏيل آهي. اِن ڪري ڏاڍو هوادار آهي. هِتي جي آب هوا موافق آهي، اِن ڪري هِتي جون راتيون ٿڌيون ۽ وڻندڙ ٿين ٿيون. حيدرآباد جي اولهه ۾ سنڌو درياءُ آهي. درياءَ جو پاڻي آڻرائي، صاف ڪري، سڄي شهر کي نلن وسيلي پهچايو ويندو آهي. هِن جي اوڀرَ ۾ ڦليلِي واهه وهي ٿو. جتي سڄو ڏينهن ڇهڇٽو لڳو پيو هوندو آهي. شهرَ جي وڏي ريلوي اسٽيشن آهي. جتي رات ڏينهن ڪيترن ئي طرفن کان ريل گاڏيون اچن ٿيون.

شهر جِي شاهِي بازار خاص طرح گهمڻ جهڙي آهي. اُها وڏِي مارڪيٽ وٽان شروع ٿِي، پَڪي قلعي وٽ ختم ٿئي ٿِي. هِن بازار ۾ هر قسم جي شيءِ ملي ٿي، ۽ روزانو لکن رپين جو واپارُ هلي ٿو. هِتي جي مارڪيٽ به ڏسڻ وٽان آهي، جنهن ۾ صبح توڙي شام خريداريءَ لاءِ ماڻهن

جا هشام اچِي مِڙندا آهن.

شهرَ جا رستا ڪُشادا ۽ صاف آهن. رستن تي هر وقت لارين، موٽرن، رڪشائن جي اچ وچ لڳي پيئي هوندي آهي. هتي ڪيترائي وڏا وڏا واپاري رهن ٿا، جن جو ولايت سان واپار هلي ٿو. هتي سيمينٽ، ڪپڙي اٽڻ، ڪپهه ٽاٽڻ، صابڻ، چُوڙين، ڪَتَمِنڙِنَ، بسڪوٽن ۽ شيشي جا ڪارخانا آهن، جن ۾ ڪيترا مَزور ڪمُ ڪن ٿا.

بازار ۽ مارڪيٽ کان سواءِ هتي قلعو، ڪلهوڙن ۽ ميرن جا قبا، سول اسپتال، هومسٽيڊ هال، ريڊيو اسٽيشن، ڪيترائي ڪاليج، چرين جي اسپتال ۽ ميونسپل باغِيچو ڏسڻ جهڙا آهن. شهرَ جي پرسان چار شوري وٽ درياءَ تي ڪوٽڙي بئراج جي پُل آهي، جتي ڏاڍي رونقَ لڳي پيئي هوندي آهي. پُل جي پرئين پاسي لياقت ميڊيڪل يونيورسٽيءَ ۽ سنڌ يونيورسٽيءَ جون عمارتون آهن.

مشق

(الف) هيٺين سوالن جا جواب ڏيو:

1 - حيدرآباد شهر جو اصل نالو ڇا آهي؟

2 - حيدرآباد شهر تي اهو نالو ڪنهن رکيو هو؟

3 - حيدرآباد جي آب هوا ڪهڙي قسم جي آهي؟

4 - حيدرآباد ۾ ڪهڙيون جايون ڏسڻ جهڙيون آهن؟

(ب) هيٺيان لفظ پنهنجي جملن ۾ ڪم آڻي ڏيکاريو.

ناميارِي - موافق.

Scanned by CamScanner

سبق ارڙهون

ڀٽ شاهه جو ميلو

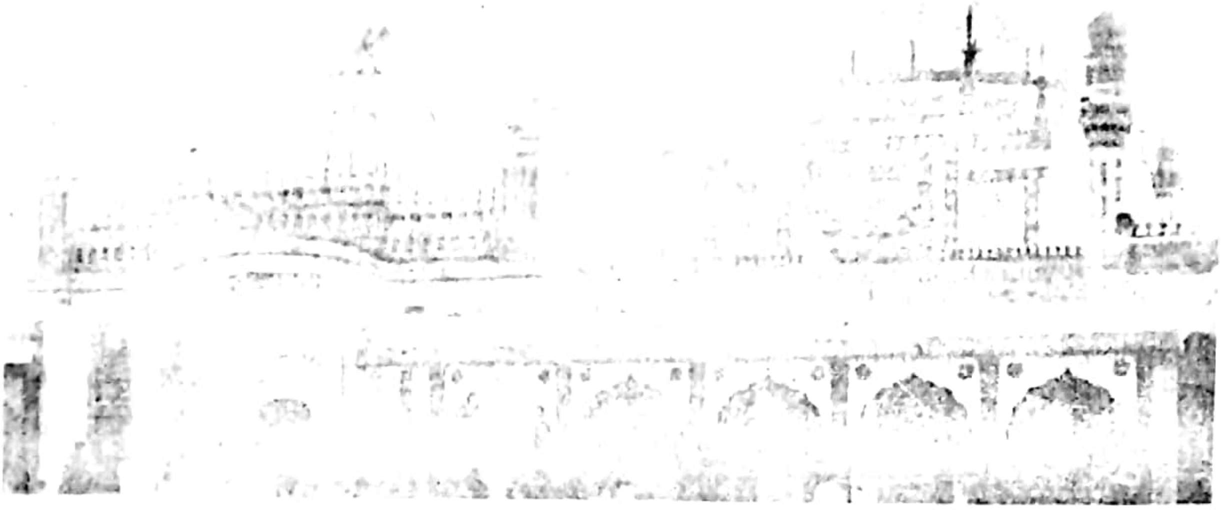

شاهه عبداللطيف ڀٽائي رح سنڌ جو وڏو شاعر ۽ مشهور وَلِي الله ٿي گذريو آهي. سندس روضو هالا تعلقي جي ڀٽَ شاهه شهر ۾ آهي. هِتي هر سال صفرَ مهيني جي چوڏهينءَ تاريخ ميلو لڳندو آهي، جنهن کي ڀٽ شاهه جو ميلو چوندا آهن. هِن ميلي ۾ ڪٿان ڪٿان ڪَهِي لکين ماڻهو اچِي گڏ ٿِيندا آهن.

هِن ميلي تي هر قسم جا دڪانَ کُلي وِيندا آهن، جن ۾ واپاري، قسمين قسمين سامانَ ڏاڍي سهڻي نموني سينگاري رکندا آهن. روزانو لکن رپين جو واپارُ هلندو آهي. ميلي جو ڇهڇٽو سچ پچ ڏسڻ وٽان هوندو آهي.

ميلي ۾ زرعِي کاتي وارا پنهنجو اسٽال لَڳائِيندا آهن. جتي زراعتَ جي اوزارن جا نمونا، مختلف قسمن جا ٻجَ، ۽ زراعتَ متعلق معلوماتِي ڪتابَ رکيل هوندا آهن. اُن کان سواءِ زرعِي ماهرَ، پوک ڪرڻ پاڻ ڏيڻ ۽ جِيت مار دوائن استعمال ڪرڻ جا طريقا سمجهائِيندا ۽ پيداوار وڌائڻ جا طريقا ٻڌائِيندا آهن، جي ٻُڌِي ماڻهو گهڻو ڪجهه پرائِيندا آهن.

شاهہ لطيف ثقافتيءَ مرڪز طرفان ميلي جي موقعي تي وڏي پيماني تي هڪ ادبي ڪانفرنس ۽ راڳ جي محفل منعقد ڪئي ويندي آهي. ادبي ڪانفرنس ۾ شاهہ صاحب جي شعر بابت تقريرون ڪيون وينديون آهن.

ميلي ۾ دستڪارين جي نمائش بہ ٿيندي آهي، جتي عمديون رليون، کيس، گربيون، جنڊي ۽ ڪاشيءَ جو سامانُ رکيل هوندو آهي.

ميلي ۾ ملاڪڙو ڏسڻ وٽان هوندو آهي. ملهہ سنڌرا ٻڌي، اچي ميدان ۾ بيهندا آهن ۽ پنهنجي طاقتَ ۽ هُنرَ جو ڪمالُ ڏيکاريندا آهن.

هِن ميلي جي خاص ڳالهہ آهي، راڳ رهاڻ. رات ٿي، تہ هزارين ماڻهو راڳ ٻڌڻ لاءِ اچي درگاهہ تي گڏ ٿيندا آهن. شاهہ ڀٽائيءَ جا فقير پنهنجي مخصوص انداز ۾ راڳ ڳائيندا آهن.

مشق

(الف) هيٺين سوالن جا جواب ڏيو:

1 - شاهہ عبداللطيف ڀٽائيءَ رح جو روضو ڪٿي آهي؟

2 - سنڌس ميلو ڪٿي لڳندو آهي؟

3 - ڀٽ شاهہ جي ميلي جون ڪهڙيون ڳالهيون مشهور آهن؟

4 - ميلي جي خاص ڳالهہ ڪهڙي آهي ؟

(ب) خالي جاين تي لفظ وجهي جملا پورا ڪريو:

1 - ميلي تي هر قسم جا دڪان .... ويندا آهن.

2 - شاهہ ڀٽائيءَ جا فقير پنهنجي .... انداز ۾ راڳ ڳائيندا آهن.

Scanned by CamScanner

سبق اوٺيهون

سَچُ ڳالهاءِ (بيت)

جڏهن ڳالهه کهڙي به ڪنهن سان ڪجي،
ڏَڙِيءَ جو رکِي خوف سچ چئي ڏجي.

سدائِين اَوِهين واٽَ سچ جِي هَلو،
اَتَوَ سچ چوڻ ۾ بلاشڪ ڀَلو.

عقل ۾ اڪابر جي آهيو اَوِهين،
نه ڏيو ڪوڙ کي جاءِ جِيءَ ۾ تَوهين.

لڳي سچ چوڻ تو ڏکيو پڻ اول،
مگر اُن جو آخر عجب آهه ڦَل.

سدائِين تو سَرَهو گذاري سَچارُ،
سدا آهه ڪُوڙو خراب ۽ خوارُ.

ڪري ٻاجهه پنهنجِي سَچي تي ڏَڙِي،
ملي آبرُو پڻ سچي کي گهڻِي.

مشق

(الف) هيٺين سوالن جا جواب ڏيو:

1 - سچ ڳالهائڻ مان ڪهڙا فائدا آهن ؟

2 - ڪوڙ مان ڪهڙا نقصان آهن ؟

3 - سچار جي حياتي ڪيئن ٿي گذري ؟

(ب) هيٺين شعرن کي مڪمل ڪريو:

1 - سدائِين اوهين واٽ .... جي هلو،

اٿوَ سچ چوڻ ۾ ....ڀَلو.

(ج) هيٺين لفظن جا هر آواز لفظ لِکو:

1 - هـلـو ....

2 - اوهـيـن ....

3 - سچار ....

4 - ڏٺـي ....

Scanned by CamScanner

سبق ويهون

وَڻُ

خانو، هِيءُ وَڻُ ڏِس تہ کهڙو نہ ڏِگهو ۽ گهاٽو آهي! هِي سنهيون سنهيون ڪائيون جن تي پَن آهن، سي وَڻَ جون ٽاريون آهن. هِي ٿلهيون ۽ ڏِگهيون ڪاٺيون جن مان ٽاريون نڪرن ٿيون سي وَڻَ جا ڏارَ آهن. ڏارن کي جيڪو هِيءُ ٿلهو ڪاٺ جهلي بيٺو آهي، سو وڻَ جو ٿُڙُ آهي. ٿُڙَ هيٺان وري وڻ جون پاڙون آهن، جي زمين ۾ اندر کِهڙِي وڻ کي سوگهو جهلي بِيٺيون آهن ۽ هن کي ڪاڄُ ٿيون پهچائِيِنِ. وَڻَ جي ڏارن ۽ ٽارين مان ٻارڻَ جُون ڪاٺيون ٿينديون آهن. وَڻَ جي ٿُڙَ مان ڪاٺون ۽ دروازا جُڙندا آهن. وَڻَ ۾ پَکي آکيرا ٺاهِيندا آهن، وڻن جي ڇانوَ هيٺ ماڻهو گرميءَ ۾ ويهِي آرام ڪندا آهن. هِي وَڻَ جيڪي رستن تي ڏِسِين ٿو سي انهيءَ-لاءِ لڳل آهن.

انهن وڻن کان سواءِ ٻيا وڻ ميون جا ٿيندا آهن، جيڪي باغن ۾ پوکبا آهن. انهن وڻن مان اسان کي ڪيترن ئي قسمن جا سوادِي ميوا ملندا آهن.

اسان جي ملڪ ۾، انب، زيتونَ، ڏاڙهون، نارنگيون، ليمان، توت، صوف ۽ ناسپاتيون جام ٿين.اِهي سڀ ميوا، وڻن مان ملن ٿا.

وَڻَ ڏاڍا ڪمائتا آهن، اِن ڪري اسان کي گهرجي تہ گهڻا وَڻَ پوکيون ۽ اُنهن جِي حفاظتَ ڪريون.

Scanned by CamScanner

مشق

(الف) هيٺين سوالن جا جواب ڏيو:

1 - وڻ جون ٽاريون ڇا کي ٿيو سڏجي ؟
2 - وڻ جا ڏار ڇا کي ٿيو ڪوٺجي؟
3 - وڻ جو ٿڙ ڪهڙو ٿيندو آهي؟
4 - وڻ جي پاڙن جو ڪهڙو ڪم آهي؟
5 - وڻ کي ڪاٺ ڪير ٿو پهچائي ؟

(ب) وڻ مان جيڪي فائدا آهن سي لکو.

(ج) ميويدار وڻن جا نالا لکو.

Scanned by CamScanner

سبق ايڪيهون

چترالَ جا ماڻهو

چترال، پاڪستان جي اُترَ اَلهندي هِڪَ پُراڻِي رياستَ آهي. هِن رياستَ کي لوارِي لَڪَ ڏِير رياستَ سان مَلائي ٿو. هِيءَ رياستَ ڪيترو وقت ڌار رياستَ طور قائم رهندِي پئي آئِي، پر پوءِ حڪومت پاڪستان اُن کي سرحد صوبي سان ملائي ڇڏيو آهي. هِن رياست جي زمين ۾ ڪيترائي معدنِي خزانا موجود آهن، جهڙوڪ: هِيرا، ڪوئلو، لوهُ ۽ تيلُ.

هِن رياست جا ماڻهو دَليرَ ۽بهَادرَ آهن. جابلو علائقي ۾ هئڻ ڪري جفاڪش ۽ محنتِي آهن. سندن پوشاڪَ آهي ڊِگهو چوغو، سوڙهن پانچن وارِي سلوارَ ۽ مٿي تي ڪَلي جهڙِي ٽوپِي. سياري جِي موسِمَ ۾ جانورن جي کَلَ جا ڪوٽَ پائِينِ .

هِتي جي ماڻهن جو ڌنڌو آهي رِڍن ۽ ٻڪرين جا ڌَڻَ پالڻ. اُنهن جي کَلَنِ، پشمَ ۽ ڌاسَ جو واپار ڪرڻ. هُو ڪاٺين ۾ڪوتائِيءَ جو ڪم بہ ڪن ٿا. جبلن جي وچ ۾ هئڻ ڪري هِن رياستَ جي هيٺاهِين زمين برسات

جي پاڻيءَ سان پرجي وڃي ٿي، اُن ڪري گھاٽا ٻيلا ۽ ساوا گاهه پيدا ٿين ٿا. ڪن ٽڪرن تي پوک پڻ ٿئي ٿي. هتي ميوا جھڙوڪ: صوف، انگور، ڏاڙهون وغيره جام ٿين.

هيءَ رياست لواري لڪ رستي سرحد صوبي جي ٻين شهرن سان ڳنڍيل آهي. چوڌاري جبلن هئڻ ڪري هتي برف گھڻي پوي ٿي. تنهن واري عرصي ۾ جبلن ۾ رهندڙ ماڻهو سڄو ڏينهن گھرن ۾ بند پيا هوندا آهن. منجهانئن ڪيترا ماڻهو هن موسم ۾ پاڪستان جي ٻين علائقن ۾ وڃي، محنت مزوري ڪندا آهن.

مشق

(الف) هيٺين سوالن جا جواب ڏيو:

1 - چترال رياست ڪٿي آهي؟
2 - هن رياست جا ماڻهو ڪهڙي قسم جا آهن؟
3 - هتي جي ماڻهن جي پوشاڪ ڪهڙي قسم جي آهي؟
4 - چترال ۾ ڪهڙي آبادي ٿيندي آهي؟
5 - چترال ۾ ڪهڙا معدني خزانا موجود آهن؟
6 - چترال جا ماڻهو سياري جي موسم ۾ ڪيڏانهن ويندا آهن؟

(ب) هيٺين جملن مان صفت ڳوليو:

1 - چترال هڪ پراڻي رياست آهي.
2 - هو ڏکيو جوڳو پائين ٿا.
3 - هتي جا ماڻهو دلير ۽ بهادر آهن.
4 - هتي صوف، انگور جام ٿين ٿا.

Scanned by CamScanner

ستو پاڙيهون

قومِي اتحادُ

ڪنهن بہ قومَ جي ترقيءَ جو دارومدارُ، اُن جي قومِي اتحادَ تي آهي. جنهن قوم ۾ ٻَڌِي ۽ ايڪو نہ آهي، اُها دنيا جي تختي تان نِيست ۽ نابودُ ٿِي وِيندِي ۽ وَرِي اُڀرِي نہ سگهندِي. تاريخ جي مطالعي مان پتو پوي ٿو، تہ ڪيترين قومون بي اتفاقِي ۽ نفاق سبب هميشہ لاءِ ختم ٿي ويون.

اسان جي وطنَ پاڪستانَ ۾ چار صوبا آهن. هر صَوبي ۾ مختلف قبيلن ۽ ذاتين جا ماڻهو رهن ٿا ۽ مختلف زبانون ڳالهائِينِ ٿا. اِن هوندي بہ اسان سڀ هڪ پاڪستانِي قوم آهيون. پاڪستانَ اسان جَي گهرَ مثل آهي، جنهن ۾ اسِين سنڌِي، پٺاڻَ، بلوچَ، بروهِي ۽ پنجابِي سڀ گڏجِي رهون ٿا. جهڙِيءَ طرح هڪ گهر جا ڀاتِي پاڻَ ۾ قُربَ ۽ محبتَ سان گڏ رهندا آهن، اهڙِيءَ طرح اسان کي بہ پيار ۽ محبتَ سان رهڻ گهرجي، ۽ هڪ ٻئي جي تڪلِيفَ کي پنهنجِي تڪلِيفَ سمجهڻ گهرجي.

اسان سڀني جو پيدا ڪندڙ هڪ آهي ۽ مذهب هڪ آهي. اسين سڀ

پاڻ ۾ ڀائرَ آهيون. اسان مان ڪنهن بہ هڪ کي ٻئي تي فوقيت نہ آهي. اسِين سڀ پاڪستانِي هڪ جسمَ جي عضون وانگر آهيون. جڏهن جسم جي ڪنهن بہ هڪ عضوي ۾ سُورُ هوندو آهي، تہ سارو جسمُ بي قرارُ ٿِي وِيندو آهي. اهڙيءَطرح جيڪڏهن هڪ پاڪستانِيءَ کي ڪا تڪلِيف ٿئي، تہ اُن جو ٻين پاڪستانين کي احساس ٿيڻ گهرجي.

اتفاقَ ۽ اتحادَ ۾ وَڏِي طاقتَ آهي. اسان سڀِنِي پاڪستانين کي جڳائي تہ پاڻَ ۾ قومِي جذبو قائم رکون ۽ پاڻ ۾ رِلِي مِلِي رهون ۽ هڪ ٻئي سان ساٿ ڏيِئي، پنهنجي ملڪَ جي تعمِيرَ ۽ ترقيءَ ۾ حصو وٺون.

مشق

(الف) هيٺين سوالن جا جواب ڏيو:

1 - قوم جي ترقيءَ جو دارومدار ڪهڙي ڳالهہ تي هوندو آهي؟
2 - اسان جي ملڪ ۾ ڪيترا صوبا آهن؟
3 - اسان پاڪستانين کي ملڪ اندر ڪيئن رهڻ گهرجي؟
4 - اتحاد ۽ اتفاق سان رهڻ ڪري اسان کي ڪهڙو فائدو ملندو ؟

(ب) خالي جاين تي مناسب لفظ وجهي جملا پورا ڪريو:

1 - گهر جا ڀاتي پاڻ ۾ قرب سان .... آهن.
2 - اسين پاڪستاني هڪ جسم جي .... وانگر آهيون.
3 - اسين سڀ پاڻ ۾ .... آهيون.

لِحاظ (بيت)

آبا ! رک تون پائڻون وڏن جو لحاظ.
رکن تنهنجو تان پڻ ننڍا ڪو لحاظ.

پراون يا پنهنجن ۾ گهر يا ٻهر،
جتي تون هجين، ڪر اچي تو لحاظ

تا پڙهجن ۽ ڀڏجن جي اخلاقَ نيڪ،
اُنهن مِڙِني مان آهي خاصو لحاظ.

لحاظ آهي جنهن کي نه ماڻهوءَ سندو،
انهيءَ کي خدا جو نه هوندو لحاظ.

نه ماڻهو چوڻ گهرجي ان کي "قَلِيچَ".
نه ماڻهن ۾ جو رکي جو لحاظ.

- مرزا قَلِيچ بيگ

مشق

(الف) هيٺين سوالن جا جواب ڏيو:

1- سڀني اخلاقن ۾ نيڪ اخلاق ڪهڙو آهي؟
2 - ڪهڙو ماڻهو خدا جو لحاظ نه ٿو رکي؟
3- شاعر ڪهڙي ماڻهوءَ کي ماڻهو نه ٿو سڏي؟

(ب) هيٺين شعرن کي مڪمل ڪريو:

1- تا پڙهجن ۽ ڀڏجن جي .... نيڪ.
انهن مڙني مان آهي خاصو ....
2- لحاظ آهي جنهن کي نه .... سندو،
انهيءَ کي...... جو نه هوندو لحاظ .

سبق چوويهون

14- آگسٽ

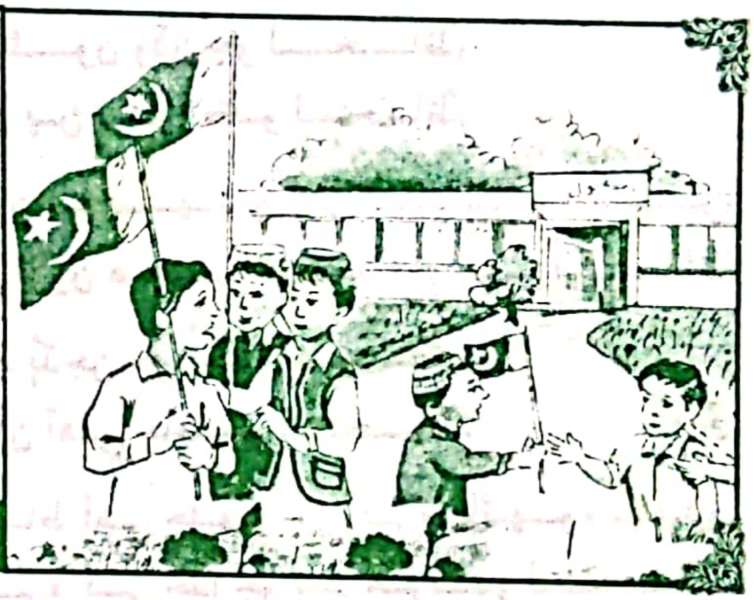

هَر قوم جي تاريخ ۾ ڪن ڏِينهَنِ جي خاص اهميتَ هُوندِي آهي. اُنهن ڏِينهنِ کي قومِي ڏِينهَن جِي حيثيت حاصل هوندِي آهي. اَهڙن ڏِينهن ۾ آزاديءَ جي ڏِينهَن جِي اهميت سڀنِي کان وڌِيڪ هُوندِي آهي. آزادِيءَ جي ڏِينهَن کي هر قوم ڏاڍِي ڌامِ ڌومِ سان ملهائِيندِي آهي.

14 - آگسٽ پاڪستانَ جي آزادِيءَ جو ڏِينهُن آهي. 14- آگسٽ 1947ع تي اسين انگريزن ۽ هندن جي غلامِيءَ مان آزاد ٿياسِين. پاڪستانِي قوم اُن ڏِينهَن کي" آزادِيءَ جي عيدَ" ڪري ملهائِيندِي آهي ۽ ڏِٺي تعاليٰ جا شڪر بجا آڻِيندِي آهي، جنهن کيس آزادِيءَ جي نعمتَ عطا ڪِئي آهي.

اسان کي اِهو ياد رکڻ گهرجي، تہ ڪنهن بہ قوم کي آزادِي گهرَ ويٺي ڪانہ ملندِي آهي. آزادِي حاصل ڪرڻ لاءِ جاکوڙ ڪرڻِي پوندِي آهي. گڏيل هندستانَ جي مسلمانن، پاڪستان حاصل ڪرڻ لاءِ ڀرپور جاکوڙ ڪِئي ۽ انيڪ قربانيون ڏنيون. قائداعظم محمد علي جناحؒ جي صحيح رهنمائِيءَ ۾،

مسلمانَ آزادُ وطنُ حاصل ڪرڻ ۾ ڪامياب ٿيا. 14- آگسٽ جو ڏِينهَن اسان کي اُن جاکوڙ ۽ قربانين جي ياد ڏياريندو آهي.

14- آگسٽ ملهائڻ لاءِ، ڪيترا ڏِينهَن اڳواٽَ تياريون شَروع ٿِي وِينديون آهن. گهرن، دڪانن، بازارين، تعليمِي ادارن ۽ آفيسن کي جهنڊيون تاري وارين جهنڊين سان سينگاريو وِيندو آهي. مُلڪَ جُون پريسون ڏِينهَن رات جهنڊيون، اِسٽڪر ۽ پوسٽر ڇاپِينديون آهن. ريڊيو ۽ ٽيليوِيزن تان اهڙين تيارين جون خاص رپورٽون نشر ڪيون وينديون آهن. 14- آگسٽ وارِي رات خانگِي توڙي سرڪارِي عمارتن تي چراغان ڪيو وِيندو آهي.

14- آگسٽ وارِي ڏِينهَن جِي آجيان، مسجدن ۾ ملڪَ ۽ قومَ جِي سلامتِي ۽ ترقيءَ جي دعائن سان ڪئِي وِيندِي آهي. پاڪستانَ جو صدر پريزيڊنسيءَ ۾ قومي جهنڊو ڦڙڪائِيندو آهي. ٺيڪ ان مَهلَ صوبائِي گادِيءَ وارن هنڌن تي گورنر قومي جهنڊو ڦڙڪائِيندا آهن. سائرن وڄايا وِيندا آهن هر شيءِ جتي هوندِي آهي، اتي بِيهِي رهندِي آهي. پوءِ پورِي قومَ هڪ آواز ٿِي قومي ترانو ڳائِيندِي آهي. اِئين آزادِيءَ جِي عيدَ جي تقريبن جو آغاز ٿِي وِيندو آهي.

14- آگسٽ تي عام موڪل هوندِي آهي.اُن ڏِينهَن اخبارُون خاص نمبر ڪڍنديون آهن. ريڊيو ۽ ٽيليوِيزن تان خاص پروگرام نشر ڪيا وِيندا آهن.

اسان کي گهرجي، تہ 14- آگسٽ تي عهدُ ڪريون، تہ اسين وڏا ٿِي پنهنجي پياري پاڪستانَ جي خدمت ڪنداسِين ۽ اُن جَي سلامتيءَ ۽ ترقِيءَ لاءِ ڏِينهَن راتِ محنتَ ڪنداسِين.

مشق

(الف) هيٺين سوالن جا جواب ڏيو:

1 - پاڪستان جي آزاديءَ جو ڪهڙو ڏينهن آهي؟
2 - 14- آگسٽ تي اسان ڪنهن کان آزادي حاصل ڪئي آهي؟
3 - آزاد وطن حاصل ڪرڻ لاءِ مسلمانن جي ڪنهن رهنمائي ڪئي ؟
4 - I4- آگسٽ تي اسان کي ڪهڙو عهد ڪرڻ گهرجي؟

(ب) هيٺين لفظن جي معنيٰ لکو ۽ جملن ۾ ڪم آڻيو:

جاڪوڙ - اڻٿڪ - وڏيڪ - چوڪنارو.

(ج) هيٺين لفظن جا ضد لکو:

خاص		صحيح	
غلامي		شروع	
ڏينهن		ڪامياب	

سبق پنجويهون

عِيدُالفِطر

مسلمانَ هر سال ٻه عِيدون مَلهائِيندا آهن. انهن مان پهرين عِيد، رمضان شريف گذرڻ کان پوءِ پهرين شوال تي ملهائِي وينديِ آهي. اُن عِيد جو نالو آهي عِيدالفطر. هِن عِيد جو اِهو نالو اِن ڪري پيو، جو اِن عيد تي مسلمان فطرو ڏِيندا آهن.

رمضان شريف ڀلارو ۽ برڪتَ وارو مهِينو آهي. هِن مهِيني ۾ اسان جي نَبِي ڪرِيم صلي الله عليه وآلهٖ وسلم تي قرآن شريف نازل ٿيو هو. هِن مهيني ۾ روزا رکيا آهن ۽ قرآن شريف جي تمام گهڻي تلاوت ڪئِي ويندِي آهي. رمضان شريف جي روزن رکڻ جِي خوشيءَ ۾ هِيءَ عِيد ملهائِي ويندِي آهي.

عِيد واري ڏِينهَن، ننڍا توڙي وڏا وهنجِي صاف ڪپڙا پائِيندا آهن. ان ڏِينهن مسلمان پهريائِين فطرو ڪڍندا آهن، پوءِ عيدگاهہ ڏانهن عِيد نماز پڙهڻ وِيندا آهن. فطرو روزن جي خوشيءَ ۾ الله تعاليٰ جي نالي غريبن کي ڏنو

وِيندو آهي. فطرو روڪڙن پيسن خواهہ اناج جي صورت ۾ ڏنو وِيندو آهي.

عيد نماز پڙهڻ لاءِ عيد گاهہ ۾ پري پري کان ماڻهو اِيندا آهن. عِيد نماز پڙهڻ کان پوءِ هڪ ٻئي کي ڀاڪر پائي ملندا آهن، ۽ هڪٻئي کي عِيد مبارڪ ڏِيندا آهن.

هِن ڏِينهن تي ٻارن جِي خوشي ڏسڻ وٽان هوندِي آهي. هو نوان ڪپڙا پائي، خوشيءَ ۾ نـہ پيا ماپندا آهن، ۽ هيڏانهن هوڏانهن ٽِپندي ڪُڏندي نظر اِيندا آهن.

مشق

(الف) هيٺين سوالن جا جواب ڏيو:

1 ـ مسلمان ڪيتريون عيدون ملهائيندا آهن؟
2 ـ عيدالفطر تي اهو نالو ڇو پيو آهي؟
3 ـ فطرو ڇو ڏبو آهي؟
4 ـ عيد ڏينهن ٻار ڪيئن نظر ايندا آهن؟

(ب) هيٺيان لفظ جملن ۾ ڪم آڻيو:

برڪت - فطرو - صاف - ماپندا.

Scanned by CamScanner

هن ڪتاب جا سڀ حق ۽ واسطا سنڌ ٽيڪسٽ بڪ بورڊ ڄامشورو وٽ محفوظ آهن.
سنڌ ٽيڪسٽ بڪ بورڊ، ڄامشورو سنڌ جو تيار ڪرايل
تعليم کاتي جو سنڌ صوبي جي اسڪولن لاءِ واحد درسي ڪتاب طور منظور ڪيل.
ڪتابن جي جائزي واري قومي ڪاميٽيءَ جو سڌاريل.

قومي ترانو

پاڪ سرزمين شاد باد ڪِشورِ حسِين شاد باد
تو نشانِ عزمِ عالي شان ارضِ پاڪستان
مرڪزِ يقين شاد باد
پاڪ سرزمين ڪا نظام قُوّتِ اُخُوّتِ عوام
قوم، مُلڪ، سلطنت پائنده تا بِنده باد
شاد باد منزلِ مراد
پرچمِ ستاره و هلال رهبرِ ترقّي و ڪمال
ترجمانِ ماضي، شانِ حال جانِ اِستقبال
سايۂ خدائي ذوالجلال

24/1

سلسليوار نمبر		ڪوڊ نمبر 24	
ڇپجڻ جو مهينو ۽ سال	ڇاپو	تعداد	قيمت
August 2007	First	25,000	10-85

Scanned by CamScanner